

Posudek na disertaci kolegyně Mgr. Petry Garbové: „Tělo a gender žen, které podstoupily estetické plastické operace“

Máme před sebou velmi zajímavou disertaci, popisující dosud opomíjenou problematiku sebereflexe žen, které vstoupily do epochy „ženského liberalismu“ v podobě sebevědomých bytostí nejen v oblasti zaměstnání, ale i v oblasti sociální interakce a interaktivity. Autorka si všimla dnes velmi rozšířené sociální skupiny žen, které propojuje daleko vyšší úroveň sebevědomí, než tomu bylo kdykoli dosud. Svou sondu začíná velmi správně ponorem do základních předpokladů možnosti empiricky zkoumat tuto součást naší populace.

Začíná uvažovat z teoretických předpokladů, vysvětluje protiklad ženy a muže biologicky, přechází k sociologickým výkladovým postupům této problematiky. Uvědomuje si, že ontologické předpoklady jsou zdrojem těch ontických, o nichž pak pojednávají jednotlivé vědy, a které autorka činí předmětem svého erudovaného zájmu. Velmi obšrně, a je to tak správné vzhledem ke smyslu empirického výzkumu, se kolegyně Garbová věnuje společenským rozdílům mezi ženou a mužem. Uvědomuje si, že tyto rozdíly mají velmi často historickou, tj. proměnlivou podobu, a proto přivádí čtenáře do smyslu fenoménu „gender - disambiguation“, a to z nejrůznějších hledisek a úhlů pohledu. Zcela ve smyslu „myšlení more geometrico“ autorka popisuje velmi přehledně a se smyslem pro přesnost detailu, roviny genderu, role, stereotypy, vliv trhu práce na modifikace představ o rozdílech mezi ženami a muži. Akcentuje trend, který je pro liberální společnost naprosto typický – stírají se rozdíly.

Úspěšné ženy vypadají maskulinně, mají potřebu se stylizovat maskulinně, je to vlastně potřeba trhu práce, která je v každé liberální společnosti zdrojem podstatných motivů obecně lidského rozhodování, co rozhoduje i o habituálním vzhledu ženy jakožto ženy. To vše se projevuje v genderové charakteristice současné populace, proto jsou ženy s těmito ambicemi vlastně naprosto přirozeně dovedeny i k zásahům chirurgickým, pokud si to tzv. situace vyžaduje. Tento aspekt autorka zvládla naprosto excelentně, zachovává si distanci a přehled na celkem problematiky.

Kolegyně Garbová se snaží uvést případného čtenáře i do hlubších souvislostí než jsou ty povrchové, popisné a zřejmé. Analyzuje i teorie, které se problémem rozdílů

mezi ženami a muži zabývají. Uvádí čtenáře do protikladu mezi evolučními a esencialistickými stanovisky, a tak přivádí čtenáře k jeho vlastním otázkám, vtahuje čtenáře přímo do jádra problému, v tom spočívá nepopíratelný přínos předložené disertace, protože to je právě ohled, který stále chybí v české vědecké provenienci širšího záběru. Seznamuje nás s psychoanalytickými, sociálně - kognitivními a jinými teoriemi. Estetické hledisko doplňuje analýzou fenoménu těla, což je v této práci zcela nezbytné. Autorka věnuje tomuto tázání podstatnou část své práce, ale základ spatřuje ve vztahu, jenž je zaujímán nositelem těla s jeho vlastním jástvím ve smyslu sebepojetí. Je zde akcentován dualismus těla a duše, což je typické pro celý novověk a nepřímou je zde podána kritika tohoto ontologického aspektu, protože právě tento pohled na dvojpodstatnost našich bytostí a vede k problémům, jež provázejí životy nás všech, v dnešní době.

Kolegyně Garbová uvádí problém do hlubších souvislostí z hlediska pohybu, zdůrazňuje konsekvence hypokineze a přistupuje k problému par excellence, tj. k problematice plastických operací, kterou pak dokládá širokým empirickým výzkumem. Autorka postupuje přesně podle metodologických pravidel, užívá předepsané metody, deskripce jejího empirického zkoumání je vedena velmi pečlivě právě s ohledem na zásady, podmiňující tento vědecký počín. Výsledky empirického výzkumu, jenž je veden naprosto odpovídajícím způsobem, potvrzují její počáteční hypotetická tvrzení, která jsou obsahem teoretické části této disertace. Tělesné sebepojetí je tak důležité, že způsob, jak dosáhnout lepších výsledků je v podstatě irelevantní, proto je plastická chirurgie žádaným prostředkem pro lepší pocit ze svého těla. Autorka si uvědomuje, že asertivní role ženy je podstatně kvalitnější, pokud její vzhled je takový, jaký je dnes obecně požadován. Změna genderových stereotypů v rámci liberalizace společnosti, tj. při zvyšující se úloze trhu a jeho ukazatelů, determinuje i hlediska sebepojetí genderových rozdílů mezi ženami a muži. Rozdíly se vlastně stírají, vše se podřizuje tomu, co přináší „pokrok“.

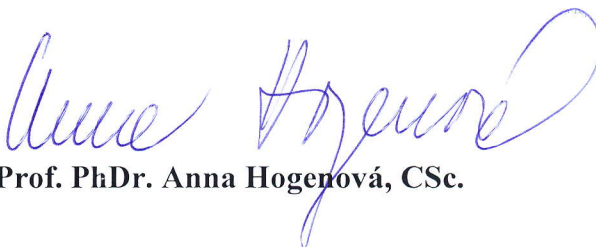
Autorka přistupuje k těmto konsekvencím velmi citlivě, postuluje důležitost rozdílů mezi privátní a veřejnou zónou. Uvědomuje si i fenomén plurality - mnohovýznamovosti v době postmoderní, který v této souvislosti hraje významnou roli. Velmi opatrně se vyslovuje, pokud závěr empirických šetření se přibližuje generalizacím, uvědomuje si přechodovou situaci, v níž se všichni nalzáme mezi

opuštěním newtonovského paradigmatu a čekáním na paradigma nové, což je typické pro celou vědeckou sféru dnešní doby.

Její přístup k problému je velmi citlivý, ale přesto je hlubokou sondou do tohoto opomíjeného regionu souvislostí našeho sociálního pobytu, považuji proto předloženou práci za dobrý základ pro zahájení obhajoby. Po stránce formální nemám námitek. Empirický výzkum vykazuje všechny znaky vědeckého přístupu, otázka, která je základem smyslu celé disertace je velmi validní a přínosná pro současně žijícího člověka a je v podstatě jedno, zdali se jedná o muže či ženu.

Jednoznačně doporučuji disertaci k započítání procesu pro získání vědeckého titulu v daném oboru.

V Praze dne 20. 5. 2010

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.